

2.2. ZÚČTOVÁNÍ SE ZAMĚŠTNANCI A INSTITUCEMI

Obsah

2.2. ZÚČTOVÁNÍ SE ZAMĚŠTNANCI A INSTITUCEMI.....	1
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	1
SHRNUTÍ	8
LITERATURA.....	8

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

OK	obchodní korporace
SZ	sociální zabezpečení
ZD	základ daně
ZDP	zákon o daních z příjmů
ZP	zdravotní pojištění
ZTP/P	zvlášť těžké postižení s průvodcem

Skupina 33 – Zúčtování se zaměstnanci a institucemi se zabývá zúčtováním pohledávek a závazků účetní jednotky vůči svým zaměstnancům a dále i vůči Správě sociálního zabezpečení a jednotlivým zdravotním pojišťovnám. V této účtové skupině lze nalézt rozvahové účty aktivní a pasivní. V aktivech budou zařazeny pohledávky za zaměstnanci (např. za způsobenou škodu) nebo případný aktivní zůstatek vůči správě sociálního zabezpečení za nárokové dávky nemocenského pojištění. Mezi pasivy budou evidovány dluhy účetní jednotky z titulu nevyplacených mezd a případně další závazky za zaměstnanci týkající se ostatních závazkových vztahů mimo oblast mezd a dále pasivní zůstatek vůči institucím zdravotního a sociálního zabezpečení. Jedná se o krátkodobé zúčtovací vztahy, tzn. se splatností do 1 roku.

Účetní jednotka bude opět používat analytickou evidenci dle vlastní potřeby či dle požadavků příslušné legislativy. Podkladem pro zaúčtování mezd představuje **zúčtovací a výplatní listina** či **mzdové listy jednotlivých zaměstnanců**. Účetnictví by mělo zachytit operace týkající se:

- hrubých mezd zaměstnanců,
- odvodů sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění,
- odvodu srážkové daně,
- jiných srážek ze mzdy.

33 – Zúčtování se zaměstnanci a institucemi

331 – Zaměstnanci

333 – Ostatní dluhy vůči zaměstnancům

335 – Pohledávky za zaměstnanci

336 – Zúčtování s institucemi soc. zabezpečení a zdrav. pojištění

331 – Zaměstnanci

Jedná se o pasivní rozvahový účet. Používá se pro zaznamenání hospodářských operací spojených se mzdovými náklady příslušných zaměstnanců. Následně se zde účtují transakce v podobě odvodu zdravotního a sociálního pojištění, zálohy na daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, příp. ostatních srážek a vyúčtování. V praxi se často používá analytické členění tohoto účtu např. dle hospodářského střediska apod.

Při výpočtu mezd je nutné rozlišit mezi **hrubou** a **čistou mzdou**. Hrubá mzda se vypočítá jako základní mzda (úkolová x časová x měsíční plat) zvýšená o náhrady mzdy (práce přesčas, ve svátek, v noci či ve ztížených pracovních podmínkách), příplatky, prémie, odměny či podíly na zisku. Při výpočtu čisté mzdy se hrubá mzda zvyšuje o další příjmy, vyňaté či osvobozené od daní z příjmů (např. cestovní náhrady, stravné do limitu) a snižuje o srážku sociálního a zdravotního pojištění, zálohu na daň z příjmů a ostatní srážky (např. životní pojištění, výživné, náhradu manka). Jestliže byla v průběhu měsíce zaměstnanci vyplacena záloha na mzdu, je zaměstnanci vyplacena pouze zbývající část čisté mzdy (doplatek).

Sociální zabezpečení odváděné České správě sociálního zabezpečení, resp. příslušným Okresním správám sociálního zabezpečení a zdravotní pojištění hrazené jednotlivým zdravotním pojišťovnám (kde je konkrétní zaměstnanec pojištěn) se skládá z části srážené zaměstnanci ze mzdy a části, kterou z hrubé mzdy zaměstnanců hradí zaměstnavatel. Sazby pojistného jsou následující:

- **Veřejné zdravotní pojištění (ZP)– 13,5%,**

- Zaměstnanec – 4,5 %,
- Zaměstnavatel – 9 %,

- **Sociální zabezpečení (SZ) – 31,3 %,**

- Zaměstnanec - 7,1 %,
 - Nemocenské – 0,6 %,
 - Důchodové – 6,5 %,
 - Státní politika zaměstnanosti – 0 %,
- Zaměstnavatel - 24,8 %,
 - Nemocenské – 2,1 %,
 - Důchodové – 21,5 %, (zvýšení hasič záchranář + 3%)
 - Státní politika zaměstnanosti – 1,2 %.

Účast na pojištění nezakládají následující druhy pracovně právních vztahů:

- dohoda o provedení práce (do 10 000,- Kč/měsíc),
- dohoda o pracovní činnosti (do 3 499,- Kč/měsíc),
- „zaměstnání malého rozsahu“ – (do 3 500,- Kč/měsíc),
- příjmy osvobozené či vyňaté z předmětu daně (ZDP).

Při výpočtu daně z příjmů fyzických osob je nutné rozlišit, zda se jedná o roční zúčtování (všichni poplatníci) nebo o měsíční výpočet (pouze závislá činnost – např. pracovně právní vztah se zaměstnavatelem). Při ročním zúčtování se základ daně zjistí jako součet pěti dílčích základů daně (příjmy ze závislé činnosti, samostatné činnosti, kapitálového majetku, z nájmu a ostatní příjmy). Základ daně se následně upraví o odčitatelné položky, vypočte se daň z příjmů, která se upraví o slevy na dani. Výpočet je uveden na obrázku 1.

Příjmy ze závislé činnosti (a funkční požitky)

Dílčí daňový základ příjmů ze závislé činnosti (§ 6)

Příjmy ze samostatné činnosti

- Výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů (skutečné x paušál)

+ Dílčí daňový základ příjmů ze samostatné činnosti (§ 7)

Příjmy z kapitálového majetku (mimo samostatné ZD)

+ Dílčí daňový základ příjmů z kapitálového majetku (§ 8)

Příjmy z nájmu

- Výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů (skutečné x paušál)

+ Dílčí daňový základ příjmů z nájmu (§ 9)

Ostatní příjmy

- Výdaje na dosažení příjmu (podle druhu)

+ Dílčí daňový základ ostatní příjmy (§ 10)

= ZÁKLAD DANĚ

- Nezdánitelné části ZD
- Položky odčitatelné od základu daně

= Upravený základ daně

(zaokrouhleno na 100 dolů)

* Sazba daně 15% (nebo 23% - jestliže základ daně přesáhne do 48 násobek průměrné mzdy)

= Daň

- Slevy na dani

= Daňová povinnost

- Zálohy na daň

-

=> + Daňový nedoplatek

- Daňový přeplatek

Obrázek 1 Výpočet daně z příjmů při ročním zúčtování

Zdroj: Vlastní zpracování.

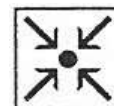
Roční slevy na dani určuje zákon o daních z příjmů a mají následující výši:

- **27 840,-** na poplatníka (platné za zdaňovací období r. 2021; od r. 2022 30 840,- Kč),
- **24 840,-** na manžel(ku), nemá-li vlastní příjem vyšší než 68 000,- Kč (ZTP/P – dvojnásobek) – tuto slevu lze uplatnit pouze při ročním zúčtování,
- **2 520,-** částečný invalidní důchod,
- **5 040,-** plný invalidní důchod,
- **16 140,-** držitel průkazu ZTP/P,
- **15 204,-** na vyživované 1. dítě,
- **19 404,-** na vyživované 2. dítě,
- **24 204,-** na vyživované 3. a každé další dítě !,

Daňový bonus! (pouze u slev na dítě, dítě ZTP/P – dvojnásobek)

Při měsíčním výpočtu zálohy na daň se postupuje podle schématu uvedeném na obrázku 2.

Příjmy ze závislé činnosti (a funkční požitky)

Daňový základ (zaokrouhлено na 100 nahoru)

* Sazba daně 15% (nebo 23% - jestliže základ daně přesáhne do 48 násobek průměrné mzdy)

= **Daň**

- Slevy na dani

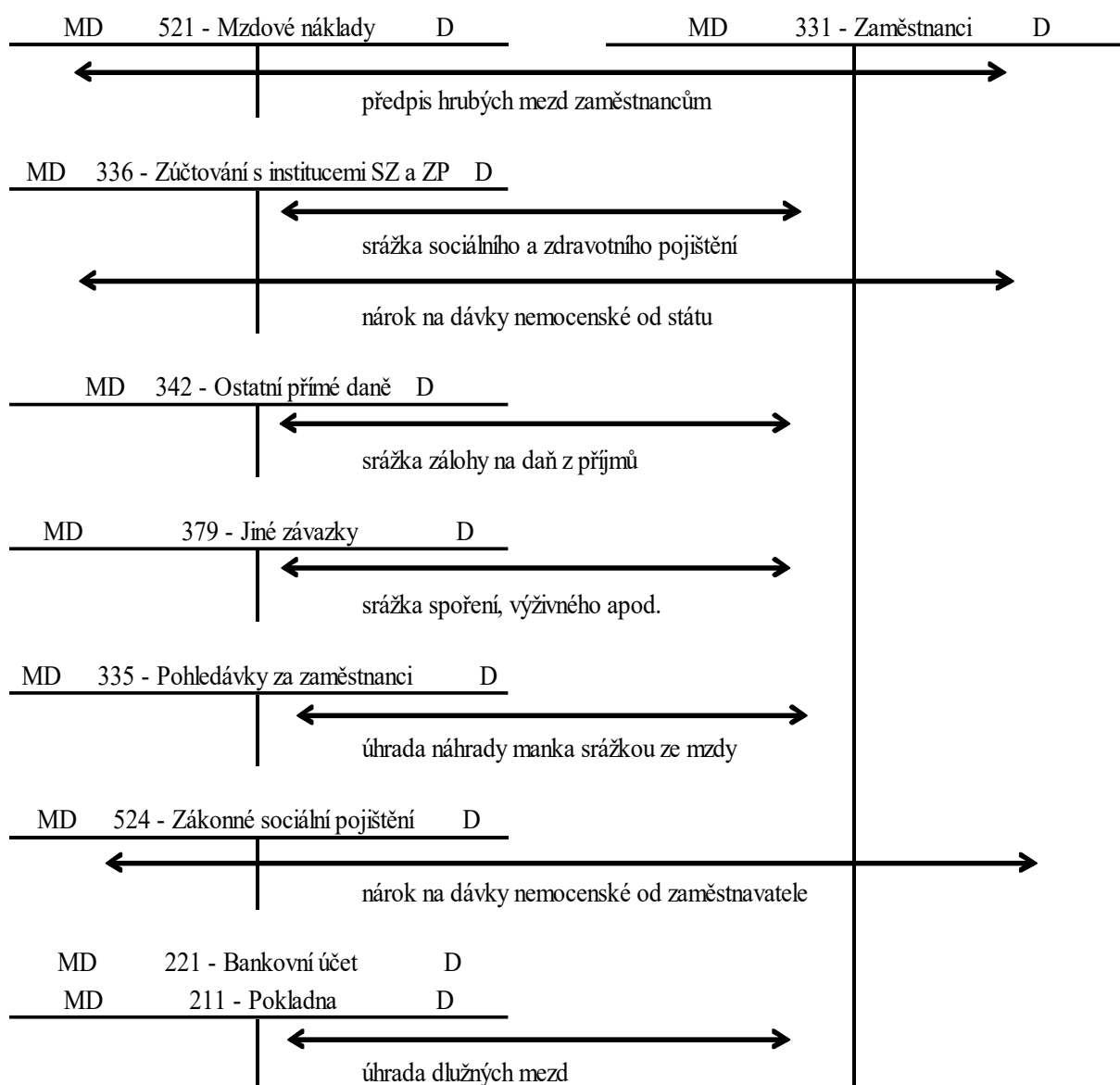
- Poplatník (2570,-)
- Invalidita 1. stupně (210,-)
- Invalidita 2. stupně (420,-)
- ZTP/P (1345,-)
- Na 1. dítě (1267,-)
- Na 2. dítě (1617,-)
- Na 3. a další dítě (2017,-)

= **Daňová povinnost (daňový bonus)**

Obrázek 2 Výpočet zálohy na daň z příjmů při měsíčním zúčtování

Zdroj: Vlastní zpracování.

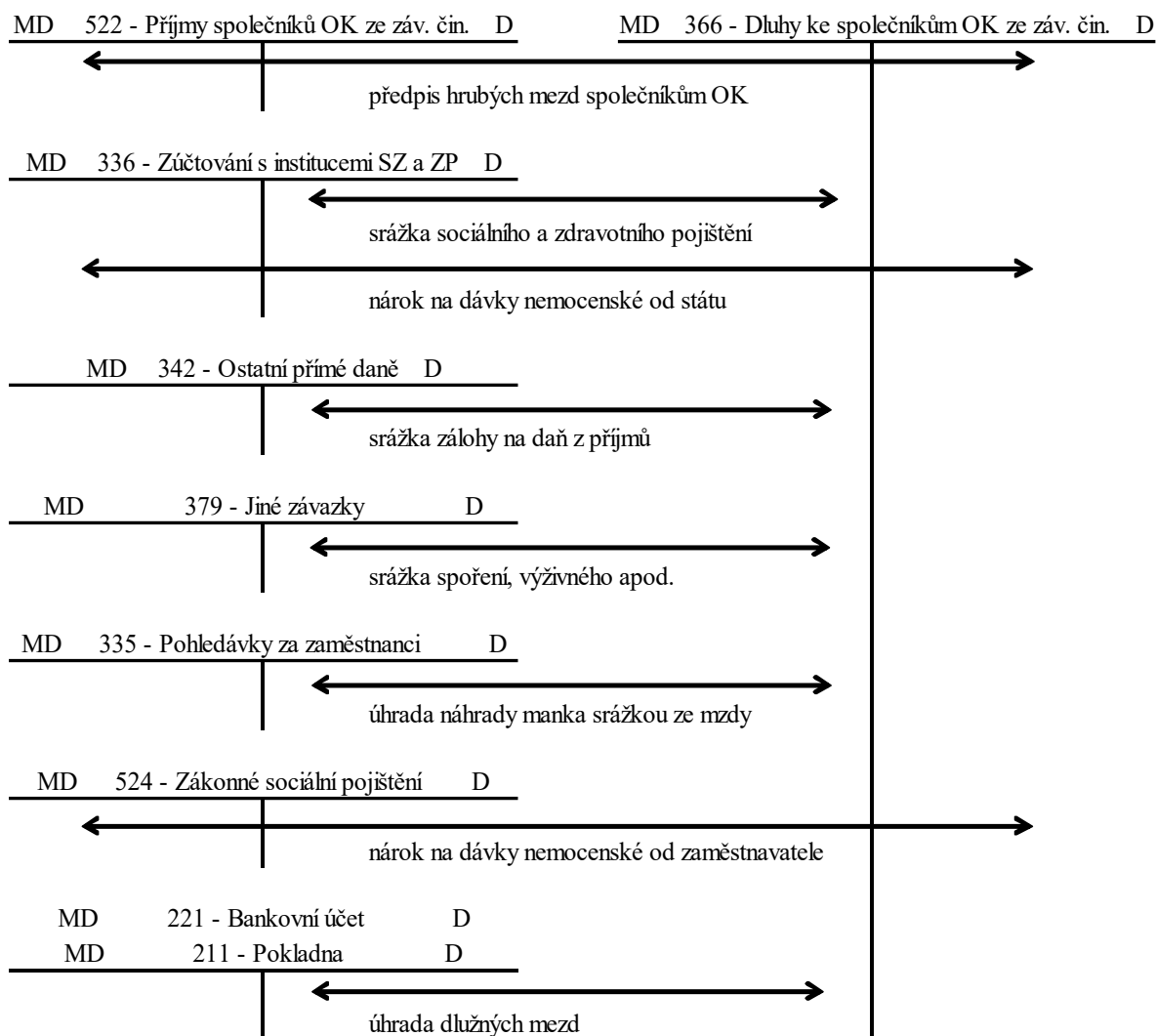
Výše uvedené hospodářské operace související s výpočtem čisté mzdy zaměstnanců je možné účetně zachytit způsobem uvedeným na obrázku 3.

Obrázek 3 Účtování mezd zaměstnanců

Zdroj: Vlastní zpracování.

V případě účetního zachycení příjmů ze závislé činnosti např. společníků v s.r.o. se účetní operace zachytí způsobem uvedeným na obrázku 4.

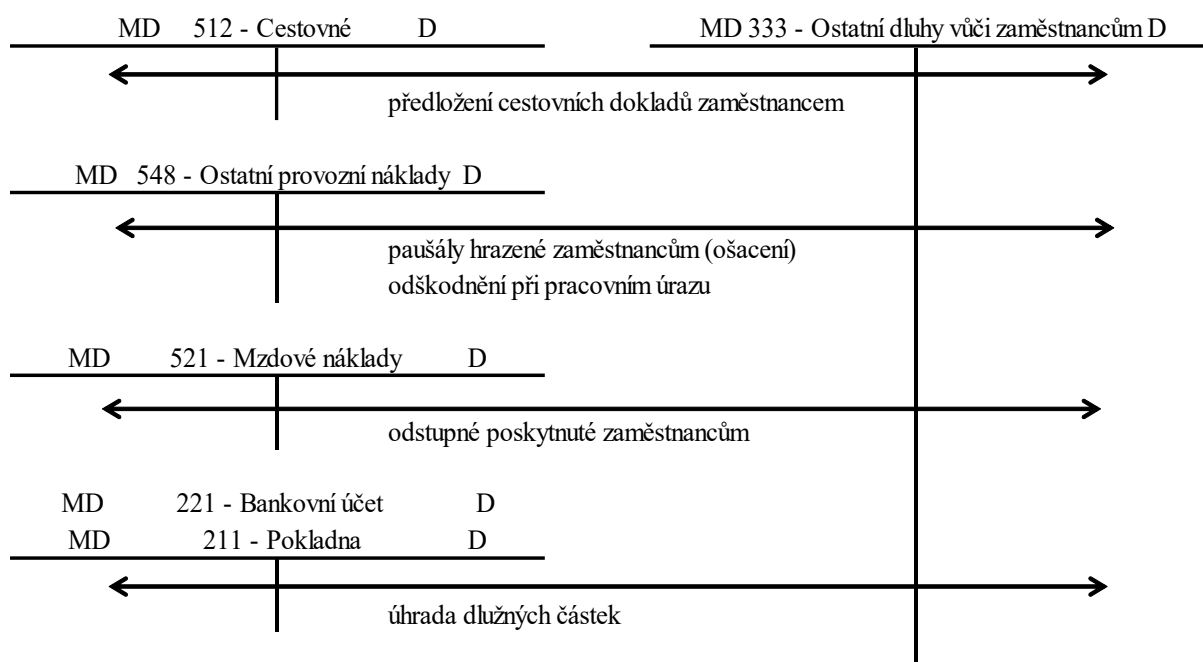
Obrázek 4 Účtování mezd společníků

Zdroj: Vlastní zpracování.

333 – Ostatní dluhy vůči zaměstnancům

Jedná se o pasivní rozvahový účet. Používá se pro zaznamenání hospodářských operací spojených se ostatními dluhy, které má účetní jednotka vůči svým zaměstnancům kromě dluhů plynoucích z mezd. Jedná se například o cestovné, u kterého nebyla předem vyplacena záloha, dále v případě, že záloha byla vyplacena v nižší částce, než kolik ve skutečnosti činila služební cesta apod. Obdobně se postupuje i v případě zaměstnancem předložených dokladů o nákupu drobného materiálu, kteří jsou vysláni zaměstnavatelem nakoupit například drobný materiál apod. Tento účet má široké využití a účtování dalších možných transakcí je uvedené na obrázku 5.

Obrázek 5 Účtování ostatních dluhů vůči zaměstnancům

Zdroj: Vlastní zpracování.

335 – Pohledávky za zaměstnanci

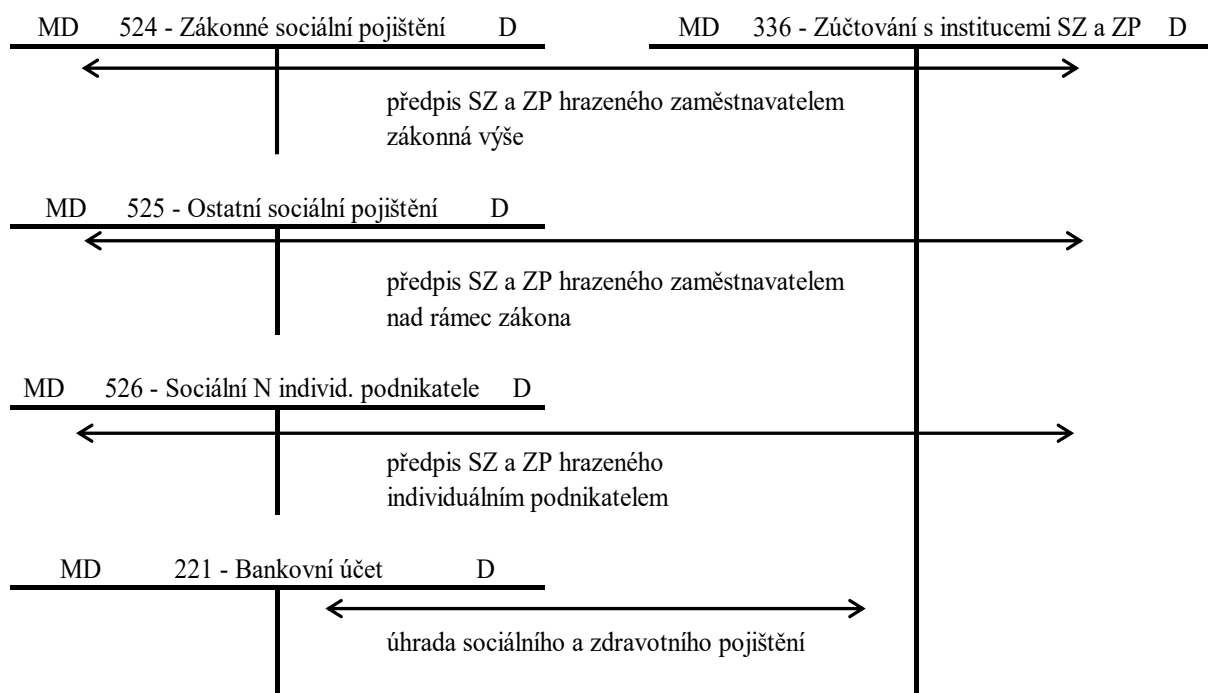
Jedná se o aktivní rozvahový účet. Daný účet se používá pro zaznamenání hospodářských operací spojených s pohledávkami, které eviduje zaměstnavatel vůči svým zaměstnancům. Tyto pohledávky mohly vzniknout například z důvodu škody, kterou způsobil zaměstnanec, manka, za které je daný zaměstnanec zodpovědný nebo také z titulu vyplacené zálohy na cestovné, nákup drobného materiálu apod. Účetní operace zachycující tyto transakce jsou zachyceny na příslušném místě textu věnujícímu se účtové třídě 2.

336 – Zúčtování s institucemi sociální zabezpečení a zdravotní pojištění

Jedná se o pasivní rozvahový účet. Daný účet se používá pro evidenci a zaznamenání účetních transakcí spojených s dluhy vzniklými z titulu zdravotního a sociálního pojištění. Tyto dluhy se evidují vůči Správě sociálního zabezpečení a jednotlivým zdravotním pojišťovnám, u kterých jsou zaměstnanci pojištěni.

V praxi je nezbytné analyticky členit účet 336 – Zúčtování s institucemi sociální zabezpečení a zdravotní pojištění dle Správy sociálního zabezpečení (např. 336100) a dále dle jednotlivých zdravotních pojišťoven (např. 336200 - 3362xx). Tato volba vždy závisí na potřebách účetní jednotky, nicméně je analytické členění u tohoto účtu nezbytné.

Účetní operace související se srážkou sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění zaměstnanců a výplaty nemocenské jsou zachyceny na obrázcích 3 a 4. Dále je zaměstnavatel povinen hradit sociální zabezpečení a zdravotní pojištění z hrubých mezd svých zaměstnanců. Příslušné účetní operace jsou zachyceny na obrázku 6.

Obrázek 6 Účtování sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění hrazeného zaměstnavatelem
Zdroj: Vlastní zpracování.

SHRNUTÍ

V rámci účtové skupiny 33 se účetně zachycují pohledávky a závazky účetní jednotky vůči zaměstnancům a dále i vůči Správě sociálního zabezpečení a jednotlivým zdravotním pojišťovnám. Lze zde nalézt rozvahové účty aktivní a pasivní. Aktiva budou představovat pohledávky. Pasivními účty se rozumí závazky (dluhy účetní jednotky) vůči svým zaměstnancům či institucím v podobě Správy sociálního zabezpečení a jednotlivým zdravotním pojišťovnám. Jedná se o dluhy krátkodobé (tj. splatné nejpozději do 1 roku).

Účetní jednotka bude opět používat analytickou evidenci dle vlastní potřeby či dle požadavků příslušné legislativy. Podkladem pro zaúčtování mezd představuje **zúčtovací a výplatní listina** či **mzdové listy jednotlivých zaměstnanců**. Účetnictví by mělo zachytit operace týkající se hrubých mezd zaměstnanců, odvodů sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění, odvodu srážkové daně a jiných srážek ze mzdy.

LITERATURA

HASPROVÁ, Olga a Zdeněk BRABEC. *Základy účetnictví podnikatelských subjektů*. Vydání 2. aktualizované. Liberec: Technická univerzita v Liberci, Ekonomická fakulta, Katedra financí a účetnictví, 2019. ISBN 978-80-7494-490-1.

